

“Ey göz, güzel bak!”

Ankara’dan okuyucumuz: “Güzelliği neye göre tanımlayacağız? Gözün bakmakla mükellef olduğu ve bakmaktan sorumlu olduğu güzellikler nelerdir?”

Güzel, nefs-i emmârenin hoşlandığı ve mânâ-yı ismiyle baktığı nesne midir? Yoksa güzel kalbin, akl-ı selimle marifet ve ilim devşirdiği ve mânâ-yı harfiyle baktığı şey midir?

Bunlardan birincisi nefs-i emmârenin güzeli, ikincisi kalbin ve gönlün güzeldir. Birincisinde nefs-i emmâre, gördüğü güzele kendi hesabına bakar ve çirkinleştirir. İkincisinde kalp ve gönül, gördüğü güzele Allah hesabına bakar ve daha da güzelleştirir.

Birincisinde nefs-i emmârenin çıkış noktası kendi açısıdır, niyeti ve nazarı kendi zevkidir. Burada göz bir kavvat ve bir tahrik âleti derecesine inmiştir. Bakılan şey nâmahrem olmasa da, bu bakışta hayır yoktur. Bu bakış şükürsüzdür, nankörceştir; bundan dolayı haramdır. Namahrem açık da olsa, örtülü de olsa, güzel de olsa, çirkin de olsa, ona nefs-i emmâre hesabına bakmak haramdır.

İkincisinde kalbin ve gönlün çıkış noktası, niyeti ve nazarı Allah’ın sonsuz güzelliğine ulaşmaktır, yaptığı iş ilim, marifet ve şükürdür. Gayesi Allah’ın rızasını tahsildir. Göz, Üstad Bedüzzaman’a göre burada her şeye gözün Yaraticısı hesabına bakar, her şeyi güzel görür, bu büyük kâinat kitabının okuyucusudur, Allah’ın san’at mu’cizelerinin bir seyircisidir ve yeryüzü bahçesindeki rahmet çiçeklerinin mübarek bir arısıdır.¹

Bu ikinci yaklaşımda her şey güzeldir. Bu bakışta lütuf da güzeldir, kahır da güzeldir. Huzur da güzeldir, belâ da güzeldir. Göz, Kur’ân gibi, “Allah her şeyi güzel yaratmıştır”² der, her tecellîde güzellik arar, güzellik bulur. Allah’ın isimlerinin ve sıfatlarının eserlerini büyük bir saadet ve huzur içinde izler, görür. Bu bakışta kalb Bedüzzaman gibi, “Melekûtiyet ve hakikat canibinde her şey şeffaftır, güzeldir”³ der, Allah’ın isimlerinin tecellilerinden ilim, marifet ve şükür balı devşirir. Gönül, bu bakışta İbrahim Hakkı gibi her tecellî için, “Görelim Mevlâ’m neyler, Neylerse güzel eyler!” der, Mevlâ’nın tasarruflarına teslim olur.

Göz ya birinci yaklaşımla âdî bir derekeye düşecek, ya da ikinci yaklaşımla değeri yükselecek, kâinat kütüphanesinde her şeyi okuyacak, her şeyi güzel görecektir. Bedüzzaman Hazretleri bu noktada göze şöyle hitap eder: “Ey göz, güzel bak! Âdi bir kavvat nerede? Kütüphane-i İlâhînin mütefennin bir nazırı nerede?”

Nefs-i emmâre hesabına nâmahreme bakmak sevap değil, günahdır. Nikâhımız altında olan güzele, ya da bakışı haram olmayan yaratılış, fitrat ve tabiat güzelliklerine Yaratıcı hesabına bakmak ise sevaptır.

Peygamber Efendimiz’in (asm) muaf olduğunu bildirdiği bakış, ansızın göze çarpan ilk bakıştır. Göz namahrem üzerinde çivilenmiş gibi kalırsa, bu, “bakışı bakışa eklemek” olur, yani ikinci bakışa intikal olur ki, yasaklanan budur. Burada haram olan nefs-i emmârenin pis, hasis ve hakir lezzeti hesabına bakıştır.

Kur’ân, haram bakışı “hâinete’l-a’yün”, (gözlerin ihaneti) sözüyle ifade eder. Cenâb-ı Allah şöyle buyurur: “Allah gözlerin ihanetini de bilir, gönüllerin sakladığını da.”⁴

Gözlerin ihaneti ifadesi, Kur’ân’ın eşsiz dilinde, gözlerin gizlice harama kayması demektir. Burada nefs-i emmâre, birer kudret harikası olan gözleri kendi hesabına kullanıyor. O iki inci tanesini insanlardan gizleyerek harama yönlendiriyor. Oysa bu esnada gözlerin haram noktaya kayıp gidişini Allah görmektedir. Nefs-i emmâre ise, Allah’ın, gözlerin bakışını görüyor olduğunu ya nazara almıyor, ya da unutuyor. İşte Kur’ân buna “gözlerin ihaneti” diyor.

İşte bu nefsanî ve haram bakış, Peygamber Efendimiz’in (asm) dilinde “göz zinası” olarak nitelendirilmiştir. Aynı şekilde Peygamber (asm) dilinde nefsanî ve haram söyleyiş “dil zinası”⁵; nefsanî ve haram dokunuş “el zinası”; nefse hoş gelen haram sözleri işitmek “kulak zinası”; haram yere haram işlemek niyetiyle yürümek “ayak zinası”dır.⁶

Bu hadis-i şeriflerde göz, dil, el, kulak, ayak... vs. zinâsı tâbirleri mecazi birer tâbirdir. Kast olunan şey gerçek zina değil; bakış, dokunuş, işitiş ve yürüyüş gibi fiillerin harama götüreceği şekilde yapılmasıdır. Peygamber Efendimiz (asm) ümmetini zinaya götüren bakıştan, dokunuştan, söyleyişten, işitişten ve yürüyüşten sakındırmıştır.

Hiç şüphesiz bakışın, dokunuşun, söyleyişin, işitişin ve yürüyüşün haram oluşunu niyet belirleyecektir. Namahreme her bakış haram değildir. Zorunlu olan, bir iş ve ihtiyacın gereği olan, kötü niyet taşımayan ve ansızın olan bakışlar, muafırlar, haram değildirler. Nefsanî haz ve lezzet niyetiyle sarf edilen bakış ise haramdır.

Dipnotlar:

1- Sözlər, 6. Söz, s. 32;

2- Secde Sûresi: 7;

3- Sözlər, 22. Söz, s. 264;

4- Mü'min Sûresi: 19;

5- Câmiü's-Sağîr, 2/477 (1007); 3/1056 (2305);

6- Buharî, İstizân 12, Kader 9; Müslim, Kader 20, (2657); Ebû Davud, Nikâh 44, (2152).